

eul_wid: oow-ah

Φίλων ὁ Βύβλιος · Philon of Byblos

Phoenician History Fragments

Ἀποσπάσματα

Period: *Ῥωμαϊκή* Roman
Dialect: *Κοινή* Koine (frg)
Domain: *Γραμματική* Grammar
Format: *Πραγματεία* Treatise

t1-9 ΦΟΙΝΙΚΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ PROOEMIO LIBRI PRIMI.

- 1 (t) Eusebius Pr. Ev. I, 9: Ἱστορεῖ δὲ ταῦτα (sc. τὰ Φοινικικὰ) Σαγχουνιάθων, ἀνὴρ παλαιότατος καὶ τῶν Τρωικῶν χρόνων, ὡς φασι, πρεσβύτερος, ὃν καὶ ἐπ' ἀκριβεῖα καὶ ἀληθείᾳ τῆς Φοινικικῆς ἱστορίας ἀποδεχθῆναι μαρτυροῦσι. Φίλων δὲ τούτου πᾶσαν τὴν συγγραφὴν ὁ Βύβλιος, οὐχ ὁ Ἑβραῖος, μεταβαλὼν ἀπὸ τῆς Φοινίκων γλώσσης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέδωκε. Μέμνηται τούτων ὁ καθ' ἡμᾶς τὴν καθ' ἡμῶν πεποιημένος συσκευὴν ἐν τετάρτῳ τῆς πρὸς ἡμᾶς ὑποθέσεως, ὧδε τῷ ἀνδρὶ μαρτυρῶν πρὸς λέξιν· «Ἱστορεῖ δὲ (*) τὰ περὶ Ἰουδαίων ἀληθέστατα, ὅτι καὶ τοῖς τόποις καὶ τοῖς ὀνόμασιν αὐτῶν τὰ συμφωνότατα, Σαγχουνιάθων ὁ Βηρύτιος, εἰληφὼς τὰ ὑπομνήματα παρὰ Ἱερομβάλου τοῦ ἱερέως Θεοῦ τοῦ Ἰεσῶ· ὃς Ἀβελβάλω (**) τῷ βασιλεῖ Βηρυτίων τὴν ἱστορίαν ἀναθεῖς, ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐξεταστῶν τῆς ἀληθείας παρεδέχθη. Οἱ δὲ τούτων χρόνοι καὶ πρὸ τῶν Τρωικῶν πίπτουσι χρόνων, καὶ σχεδὸν τοῖς Μωσέως πλησιάζουσιν, ὡς αἱ τῶν Φοινίκων βασιλέων μηνύουσι διαδοχαί. Σαγχουνιάθων δὲ κατὰ τὴν Φοινίκων διάλεκτον φιλαλήθως (*) τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἐκ τῶν κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγραφῶν συναγαγὼν δὴ καὶ συγγράψας ἐπὶ Σεμιράμεως γέγονε τῆς Ἀσσυρίων βασιλίδος, ἥ πρὸ τῶν Ἰλιακῶν, ἥ κατ' αὐτοὺς γε τοὺς χρόνους γενέσθαι ἀναγέγραπται. Τὰ δὲ τοῦ Σαγχουνιάθωνος εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἡρμήνευσε Φίλων ὁ Βύβλιος.» Ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς, ἀλήθειαν ὁμοῦ καὶ παλαιότητα τῷ δὴ θεολόγῳ μαρτυρήσας. Ὁ δὲ προΐων, οὐ τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν, οὐδὲ μὴν θεοὺς τοὺς κατ' οὐρανὸν, θνητοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οὐδὲ τὸν τρόπον ἀστείους, οἷους δι' ἀρετὴν ἄξιον εἶναι ἀποδέξασθαι ἢ ζηλῶσαι τῆς φιλοσοφίας, φαυλότητος δὲ καὶ μοχθηρίας ἀπάσης κακίαν περιβεβλημένους θεολογεῖ. Καὶ μαρτυρεῖ γε τούτους αὐτοὺς ἐκείνους εἶναι, τοὺς εἰσέτι καὶ νῦν θεοὺς παρὰ τοῖς πᾶσι νενομισμένους κατὰ τε τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας. Δέχου δὲ καὶ τούτων ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰς ἀποδείξεις. Ὁ δὲ Φίλων, εἰς ἑννέα βίβλους τὴν πᾶσαν τοῦ Σαγχουνιάθωνος πραγματείαν διελὼν, κατὰ τὸ προοίμιον τοῦ πρώτου συγγράμματος αὐτοῖς ῥήμασι προλέγει περὶ τοῦ Σαγχουνιάθωνος ταῦτα· «Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Σαγχουνιάθων, ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ πολυπράγμων γενόμενος καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἀφ' οὗ τὰ πάντα συνέστη, παρὰ πάντων εἰδέναι ποθὼν, πολὺ φροντιστικῶς ἐμάστευε τὰ Τααύτου, εἰδὼς ὅτι τῶν ὑφ' ἡλίῳ γεγονότων πρῶτος ἐστὶ Τάαυτος, ὁ τῶν γραμμάτων τὴν εὐρεσιν ἐπινοήσας, καὶ τῆς τῶν ὑπομνημάτων γραφῆς

κατάρξας, καὶ ἀπὸ τοῦδε ὥσπερ κρητῖδα βαλόμενος τοῦ λόγου, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν ἐκάλεσαν
Θωῦθ, Ἀλεξανδρεῖς δὲ Θώθ, Ἑρμῆν δὲ Ἑλληνες μετέφρασαν. ^[45]

1 (50)

» Ταῦτα εἰπὼν ἐπιμέμφεται τοῖς νεωτέροις τοῖς μετὰ ταῦτα, ὡς ἂν βεβιασμένως καὶ οὐκ
ἀληθῶς τοὺς περὶ θεῶν μύθους ἐπ' ἀλληγορίας καὶ φυσικὰς διηγήσεις τε καὶ θεωρίας
ἀνάγουσι. Λέγει δ' οὖν προῖων· «Ἀλλ' οἱ μὲν νεώτατοι τῶν ἱερολόγων τὰ μὲν γεγονότα
πράγματα ἐξ ἀρχῆς ἀπεπέμψαντο, ἀλληγορίας δὲ καὶ μύθους ἐπινοήσαντες, καὶ τοῖς κοσμικοῖς
παθήμασι συγγένειαν πλασάμενοι, μυστήρια κατέστησαν· καὶ πολλὸν αὐτοῖς ἐπῆγον τῷ φον, ὡς
μὴ ῥαδίως τινὰ συνορᾶν τὰ κατ' ἀλήθειαν γενόμενα· ὁ δὲ συμβαλὼν τοῖς ἀπὸ τῶν ἀδύτων
εὐρεθεῖσιν ἀποκρύφους Ἀμμουνέων γράμμασι συγκεϊμένοις, ἃ δὴ οὐκ ἦν πᾶσι γνώριμα, τὴν
μάθησιν ἀπάντων αὐτὸς ἥσκησε· καὶ τέλος ἐπιθεὶς τῇ πραγματείᾳ, τὸν κατ' ἀρχὰς μῦθον καὶ τὰς
ἀλληγορίας ἐκποδὼν ποιησάμενος, ἐξηνύσατο τὴν πρόθεσιν· ἕως πάλιν οἱ ἐπιγενόμενοι ἱερεῖς
χρόνοις ὕστερον ἠθέλησαν αὐτὴν ἀποκρύψαι, καὶ εἰς τὸ μυθῶδες ἀποκαταστήσαι· ἐξ οὗ τὸ
μυστικὸν ἀνέκυπτεν οὐδέπω φθάσαν εἰς Ἑλλήνας.» Τούτοις ἐξῆς φησὶν· «Ταῦθ' ἡμῖν εὕρηται
ἐπιμελῶς εἰδέναι τὰ Φοινίκων ποθοῦσι, καὶ πολλὴν ἐξερευνησαμένοις ὕλην, οὐχὶ τὴν παρ'
Ἑλλήσι· διάφωνος γὰρ αὕτη καὶ φιλονεικότερον ὑπ' ἐνίων μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀλήθειαν
συντεθεῖσα.» Καὶ μεθ' ἕτερα· «Οὕτως δὲ ἔχειν πεπεῖσθαι ἡμῖν παρέστη, ὡς ἐκεῖνος γέγραφε,
τὴν διαφωνίαν ὁρῶσι τὴν παρ' Ἑλλήσι, περὶ ἧς μοι τρία πεφίλοτμήναι βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν
ἔχοντα παραδόξου ἱστορίας.» Καὶ αὖθις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει· «Προδιαρθρῶσαι δὲ ἀναγκαῖον
πρὸς τὴν αὖθις σαφήνειαν, καὶ τὴν τῶν κατὰ μέρος διάγνωσιν, ὅτι οἱ παλαιάτατοι τῶν
βαρβάρων, ἐξαιρέτως δὲ Φοίνικες καὶ Αἰγύπτιοι, παρ' ὧν καὶ οἱ λοιποὶ παρέλαβον ἄνθρωποι,
θεοὺς ἐνόμιζον μεγίστους τοὺς τὰ πρὸς τὴν βιωτικὴν χρεῖαν εὐρόντας, ἢ καὶ κατὰ τι
εὐποιήσαντας τὰ ἔθνη· εὐεργέτας τε τούτους, καὶ πολλῶν αἰτίους ἀγαθῶν ἡγούμενοι ὡς θεοὺς
προσεκύνουν, καὶ εἰς τὸ χρεῶν μεταστάντας ναοὺς κατασκευασάμενοι στήλας τε καὶ ῥάβδους
ἀφιέρουν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν, καὶ ταῦτα μεγάλως σεβόμενοι, καὶ ἐορτὰς ἔνεμον αὐτοῖς τὰς
μεγίστας Φοίνικες. (8) Ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν σφετέρων βασιλέων τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις
καὶ τισι τῶν νομιζομένων θεῶν τὰς ὀνομασίας ἐπέθεσαν· φυσικοὺς δὲ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ
τοὺς λοιποὺς πλανήτας ἀστέρας καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ τούτοις συναφῆ θεοὺς μόνους
ἐγίνωσκον, ὥστ' αὐτοῖς τοὺς μὲν θνητοὺς, τοὺς δὲ ἀθανάτους θεοὺς εἶναι.» Ταῦτα κατὰ
προοίμιον ὁ Φίλων διαστειλάμενος, ἐξῆς ἀπάρχεται τῆς τοῦ Σαγχουνιάθωνος ἐρμηνείας, ὧδε
πως τὴν Φοινικικὴν ἐκτιθέμενος θεολογίαν. ^[95]

2

Idem ib., cap. 10: Τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ὑποτίθεται ἀέρα ζοφώδη καὶ πνευματώδη, ἢ πνοὴν
ἀέρος ζοφώδους, καὶ χάος θολερὸν, ἐρεβῶδες· ταῦτα δὲ εἶναι ἄπειρα, καὶ διὰ πολλὴν αἰῶνα μὴ
ἔχειν πέρας. «Ὅτε δὲ, φησὶν, ἠράσθη τὸ πνεῦμα τῶν ἰδίων ἀρχῶν, καὶ ἐγένετο σύγκρασις, ἢ
πλοκὴ ἐκείνη ἐκλήθη πόθος. Αὕτη δὲ ἀρχὴ κτίσεως ἀπάντων. Αὐτὸ δὲ οὐκ ἐγίνωσκε τὴν αὐτοῦ
κτίσιν· καὶ ἐκ τῆς αὐτοῦ συμπλοκῆς τοῦ πνεύματος ἐγένετο Μῶτ· τοῦτό τινες φασὶν ἰλύν· οἱ δὲ
ὕδατῶδους μίξεως σῆψιν. Καὶ ἐκ ταύτης ἐγένετο πᾶσα σπορά κτίσεως, καὶ γένεσις τῶν ὅλων.
(2) Ἦν δὲ τινα ζῶα οὐκ ἔχοντα αἴσθησιν, ἐξ ὧν ἐγένετο ζῶα νοερά, καὶ ἐκλήθη Ζωφασημὶν,
τοῦτ' ἔστιν οὐρανοῦ κατόπται. Καὶ ἀνεπλάσθη ὁμοίως ὡοῦ σχήματι. Καὶ ἐξέλαμψε Μῶτ ἡλίος
τε καὶ σελήνη ἀστέρες τε καὶ ἄστρα μεγάλα.» Τοιαύτη μὲν αὐτῶν ἡ κοσμογονία, ἀντικρὺς
ἀθεότητι εἰσάγουσ α. Ἰδωμεν δὲ ἐξῆς, ὡς καὶ τὴν ζωογονίαν ὑποστήναι λέγει ι. Φησὶν οὖν·
«Καὶ τοῦ ἀέρος διαυγάσαντος, διὰ πύρωσιν καὶ τῆς θαλάττης καὶ τῆς γῆς ἐγένετο πνεύματα καὶ
νέφη καὶ οὐρανίων ὑδάτων μέγιστα καταφοραὶ καὶ χύσεις. Καὶ ἐπειδὴ διεκρίθη καὶ τοῦ ἰδίου
τόπου διεχωρίσθη διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πύρωσιν, καὶ πάντα συνήντησε πάλιν ἐν ἀέρι τάδε τοῖσδε,
καὶ συνέρραξαν, βρονταὶ τε ἀπετελέσθησαν καὶ ἀστραπαὶ, καὶ πρὸς τὸν πάταγον τῶν βροντῶν
τὰ προγεγραμμένα νοερά ζῶα ἐγρηγόρησεν, καὶ πρὸς τὸν ἦχον ἐπτύρη, καὶ ἐκινήθη ἐν τε γῇ

καὶ θαλάττῃ ἄρρεν καὶ θῆλυ.» Τοιαύτη αὐτοῖς καὶ ἡ ζωογονία ἄ. Τούτοις ἐξῆς ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐπιφέρει λέγων· «Ταῦθ' ἠρέθη ἐν τῇ κοσμογονίᾳ γεγραμμένα Τααύτου καὶ τοῖς ἐκείνου ὑπομνήμασιν, ἔκ τε στοχασμῶν καὶ τεκμηρίων ὧν ἐώρακεν αὐτοῦ ἡ διάνοια καὶ εὖρε καὶ ἡμῖν ἐφώτισεν.» Ἐξῆς τούτοις ὀνόματα τῶν ἀνέμων εἰπὼν Νότου καὶ Βορέου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐπιλέγει· «Ἀλλ' οὗτοί γε πρῶτοι ἀφιέρωσαν τὰ τῆς γῆς βλαστήματα καὶ θεοὺς ἐνόμισαν, καὶ προσεκύνουν ταῦτα, ἅφ' ὧν αὐτοὶ τε διεγέροντο, καὶ οἱ ἐπόμενοι, καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν πάντες, καὶ χοὰς καὶ ἐπιθύσεις ἐποίουν.» Καὶ ἐπιλέγει· «Αὗται δ' ἦσαν αἱ ἐπίνοιαί τῆς προσκυνήσεως ὅμοιαι τῶν αὐτῶν ἀσθενείᾳ καὶ ψυχῆς ἀτολμίας. Εἴτα φησι γεγενῆσθαι ἐκ τοῦ Κολπία ἀνέμου, καὶ γυναικὸς Βάαυ, τοῦτο δὲ νύκτα ἐρμηνεύειν, Αἰῶνα καὶ Πρωτόγονον, θνητοὺς ἄνδρας, οὕτω καλουμένους· εὖρεῖν δὲ τὸν Αἰῶνα τὴν ἀπὸ τῶν δένδρων τροφήν. Ἐκ τούτων τοὺς γενομένους κληθῆναι Γένος καὶ Γενεάν, καὶ οἰκῆσαι τὴν Φοινίκην· αὐχμῶν δὲ γενομένων τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ὀρέγειν πρὸς τὸν ἥλιον. [45]

2 (50) Τοῦτον γὰρ, φησὶ, θεὸν ἐνόμιζον μόνον οὐρανοῦ κύριον, Βεελσάμην καλοῦντες, ὃ ἐστὶ παρὰ Φοίνιξι κύριος οὐρανοῦ, Ζεὺς δὲ παρ' Ἑλληνσι.» Μετὰ ταῦτα πλάνην Ἑλληνισιν αἰτιᾶται λέγων· «Οὐ γὰρ ματαίως αὐτὰ πολλαχῶς διεστειλάμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὰς αὐθις παρεκδοχὰς τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων, ἅπερ οἱ Ἕλληνες ἀγνοήσαντες ἄλλως ἐξεδέξαντο, πλανηθέντες τῇ ἀμφιβολίᾳ τῆς μεταφράσεως.» Ἐξῆς φησιν· ἀπὸ Γένους Αἰῶνος καὶ Πρωτογόνου γεννηθῆναι αὐθις παῖδας θνητοὺς, οἷς εἶναι ὀνόματα Φῶς καὶ Πῦρ καὶ Φλόξ. «Οὗτοι, φησὶν, ἐκ παρατριβῆς ξύλων εὗρον πῦρ, καὶ τὴν χρῆσιν ἐδίδαξαν. Υἱοὺς δὲ ἐγέννησαν οὗτοι μεγέθει τε καὶ ὑπεροχῇ κρείσσονας· ὧν τὰ ὀνόματα τοῖς ὅρεσιν ἐπετέθη, ὧν ἐκράτησαν· ὡς ἐξ αὐτῶν κληθῆναι τὸ Κάσσιον, καὶ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον, καὶ τὸ Βραθύ. Ἐκ τούτων, φησὶν, ἐγεννήθησαν Μημροῦμος καὶ ὁ Ὑψουράνιος (*). ἀπὸ μητέρων δὲ, φησὶν, ἐχρημάτιζον τῶν τότε γυναικῶν ἀνέδην μισογομένων οἷς ἂν ἐντύχοιεν.» Εἴτα φησι τὸν Ὑψουράνιον οἰκῆσαι Τύρον, καλύβας τε ἐπινοῆσαι ἀπὸ καλάμων καὶ θρύων καὶ παπύρου· στασιάσαι δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Οὖσων, ὃς σκέπην τῷ σώματι πρῶτος ἐκ δερμάτων ὧν ἴσχυσε συλλαβεῖν θηρίων εὖρε. Ῥαгдаίων δὲ γενομένων ὄμβρων καὶ πνευμάτων, παρατριβέντα τὰ ἐν τῇ Τύρῳ δένδρα πῦρ ἀνάψαι, καὶ τὴν αὐτόθι ὕλην καταφλέξαι· δένδρου δὲ λαβόμενον τὸν Οὖσων καὶ ἀποκλαδεύσαντα πρῶτον τολμῆσαι εἰς θάλατταν ἐμβῆναι· ἀνιερῶσαι δὲ δύο στήλας πυρὶ καὶ πνεύματι, καὶ προσκυνῆσαι, αἷμά τε σπένδειν αὐταῖς ἐξ ὧν ἤγρευε θηρίων. Τούτων δὲ τελευτησάντων, τοὺς ἀπολειφθέντας φησὶ ράβδους αὐτοῖς ἀφιερῶσαι, καὶ τὰς στήλας προσκυνεῖν, καὶ τούτοις ἑορτὰς ἄγειν κατ' ἔτος. (9) Χρόνοις δὲ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ὑψουρανίου γενεᾶς γενέσθαι Ἀγρέα καὶ Ἀλιέα, τοὺς ἄγρας καὶ ἀλείας εὖρετὰς, ἐξ ὧν κληθῆναι ἀγρευτὰς καὶ ἀλιεῖς· ἐξ ὧν γενέσθαι δύο ἀδελφοὺς, σιδήρου εὖρετὰς καὶ τῆς τούτου ἐργασίας ὧν θάτερον τὸν Χρυσῶρ λόγους ἀσκήσαι καὶ ἐπιδάσκαλος καὶ μαντείας· εἶναι δὲ τοῦτον τὸν Ἥφαιστον, εὖρεῖν δὲ καὶ ἄγκιστρον καὶ δέλεαρ καὶ ὀρμιὰν καὶ σχεδίαν, πρῶτόν τε πάντων ἀνθρώπων πλεῦσαι· διὸ καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν μετὰ θάνατον ἐσεβάσθησαν· καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν καὶ Δία μειλίχιον. Οἱ δὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοίχους φασὶν ἐπινοῆσαι ἐκ πλίνθων. Μετὰ ταῦτ' ἐκ τοῦ γένους τούτων γενέσθαι νεανίας δύο, καλεῖσθαι δὲ αὐτῶν τὸν μὲν Τεχνίτην, τὸν δὲ Γήϊνον Αὐτόχθονα. Οὗτοι ἐπενόησαν τῷ πληθὲ τῆς πλίνθου συμμιγνύνειν φορυτὸν καὶ τῷ ἡλίῳ αὐτὰς τερσαίνειν, ἀλλὰ καὶ στέγας ἐξεῦρον. [95]

2 (100) (10) Ἀπὸ τούτων ἐγένοντο ἕτεροι, ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο, ὃ δὲ Ἀγρούηρος ἢ Ἀγρότης, οὗ καὶ ξόανον εἶναι μάλα σεβάσμιον καὶ ναὸν ζυγοφορούμενον ἐν Φοινίκη· παρὰ δὲ Βυβλίῳς ἐξαιρέτως θεῶν ὁ μέγιστος ὀνομάζεται. Ἐπενόησαν δὲ οὗτοι αὐτὰς προστιθέναι τοῖς οἴκοις καὶ περιβάλλαι καὶ σπήλαια. Ἐκ τούτων ἀγρόται καὶ κυνηγοί. Οὗτοι δὲ καὶ Ἀλῆται καὶ Τιτᾶνες καλοῦνται. (11) Ἀπὸ τούτων γενέσθαι Ἄμμυον καὶ Μάγον, οἱ κατέδειξαν κώμας καὶ ποιμένας.

Ἀπὸ τούτων γενέσθαι Μισώρ καὶ Συδὺκ, τούτεστιν εὖλυτον καὶ δίκαιον· οὗτοι τὴν τοῦ ἀλὸς χρῆσιν εὔρον. Ἀπὸ Μισώρ Τάαυτος, ὃς εὔρε τὴν τῶν πρώτων στοιχείων γραφήν· ὃν Αἰγύπτιοι μὲν Θωώρ (l. Θωώθ), Ἀλεξανδρεῖς δὲ Θωύθ, Ἕλληνες δὲ Ἑρμῆν ἐκάλεσαν. Ἐκ δὲ τοῦ Συδὺκ Διόσκουροι ἢ Καβειροὶ ἢ Κορύβαντες ἢ Σαμοθῤῥακες. Οὗτοι, φησὶ, πρῶτοι πλοῖον εὔρον. (12) Ἐκ τούτων γεγόνασιν ἔτεροι, οἱ καὶ βοτάνας εὔρον, καὶ τὴν τῶν δακετῶν ἴασιν καὶ ἐπωδάς. Κατὰ τούτους γίνεται τις Ἑλιοῦν καλούμενος Ὑψιστος, καὶ θήλεια λεγομένη Βηροῦθ, οἱ καὶ κατώκουν περὶ Βύβλον. Ἐξ ὧν γεννᾶται Ἐπίγειος ἢ Αὐτόχθων, ὃν ὕστερον ἐκάλεσαν Οὐρανόν· ὡς ἅπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς στοιχεῖον δι' ὑπερβολὴν τοῦ κάλλους ὀνομάζειν οὐρανόν. (13) Γεννᾶται δὲ τούτῳ ἀδελφὴ ἓκ τῶν προειρημένων, ἣ καὶ ἐκλήθη Γῆ, καὶ διὰ τὸ κάλλος ἅπ' αὐτῆς, φησὶν, ἐκάλεσαν τὴν ὁμώνυμον γῆν. Ὁ δὲ τούτων πατὴρ ὁ Ὑψιστος ἐν συμβολῇ θηρίων τελευτήσας ἀφιέρωθη, ὃν χοὰς καὶ θυσίας οἱ παῖδες ἐτέλεσαν. (14) Παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ἄγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν Γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας τέσσαρας, Ἥλιν τὴν καὶ Κρόνον, καὶ Βαίτυλον, καὶ Δαγῶν ὃς ἐστὶ Σίτων, καὶ Ἀτλαντα. Καὶ ἐξ ἄλλων δὲ γαμετῶν ὁ Οὐρανὸς πολλὴν ἔσχε γενεάν. Διὸ χαλεπαίνουσα ἡ Γῆ τὸν Οὐρανὸν ζηλοτυποῦσα ἐκάκιζεν, ὡς καὶ διαστῆναι ἀλλήλων. (15) Ὁ δὲ Οὐρανὸς ἀποχωρήσας αὐτῆς, μετὰ βίας ὅτε καὶ ἐβούλετο ἐπιὼν καὶ πλησιάζων αὐτῇ, πάλιν ἀπηλλάττετο· ἐπεχείρει δὲ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας διαφθεῖρειν· τὴν δὲ Γῆν ἀμύνασθαι πολλάκις, συμμαχίαν αὐτῇ συλλαξαμένην· εἰς ἄνδρας δὲ προελθὼν ὁ Κρόνος Ἑρμῇ τῷ τρισεμγίστῳ συμβούλῳ καὶ βοηθῷ χρώμενος, οὗτος γὰρ ἦν αὐτοῦ γραμματεὺς, τὸν πατέρα Οὐρανὸν ἀμύνεται, τιμωρῶν τῇ μητρί. (16) Κρόνῳ δὲ γίνονται παῖδες Περσεφόνη καὶ Ἀθηνᾶ. Ἡ μὲν οὖν πρώτη παρθένος ἐτελεῦτα· τῇ δὲ Ἀθηνᾶς γνώμη καὶ Ἑρμοῦ κατεσκευάσε Κρόνος ἐκ σιδήρου ἄρπην καὶ δόρυ. Εἴτα ὁ Ἑρμῆς τοῖς τοῦ Κρόνου συμμάχοις λόγους μαγείας διαλεχθεὶς πόθον ἐνεποίησε τῆς κατ' Οὐρανοῦ μάχης ὑπὲρ τῆς Γῆς. Καὶ οὕτω Κρόνος τὸν Οὐρανὸν, πολέμῳ συμβαλὼν, τῆς ἀρχῆς ἤλασε, καὶ τὴν βασιλείαν διεδέξατο. ^[145]

- 2 (150) Ἐάλω δὲ ἐν τῇ μάχῃ καὶ ἡ ἐπέραστος τοῦ Οὐρανοῦ σύγκοιτος ἐγκύμων οὔσα, ἣν ἐκδίδωσιν ὁ Κρόνος Δαγῶνι πρὸς γάμον. Τίκει δὲ παρὰ τούτῳ ὁ κατὰ γαστρὸς ἐξ Οὐρανοῦ ἔφερεν, ὃ καὶ ἐκάλεσε Δημαροῦν. (17) Ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος τεῖχος περιβάλλει τῇ οἰκίσει, καὶ πόλιν πρώτην κτίζει τὴν ἐπὶ Φοινίκης Βύβλον. Μετὰ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Ἀτλαντα ὑπονοήσας ὁ Κρόνος, μετὰ γνώμης τοῦ Ἑρμοῦ εἰς βάθος γῆς ἐμβαλὼν κατέχωσε. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ἀπὸ τῶν Διοσκούρων σχεδίας καὶ πλοῖα συνθέντες ἔπλευσαν· καὶ ἐκριφέντες κατὰ τὸ Κάσσιον ὄρος ναὸν αὐτόθι ἀφιέρωσαν. (18) Οἱ δὲ σύμμαχοι Ἥλου τοῦ Κρόνου Ἑλοεῖμ ἐπεκλήθησαν, ὡς ἂν Κρόνιοι οὗτοι ἦσαν οἱ λεγόμενοι ἐπὶ Κρόνου. Κρόνος δὲ υἱὸν ἔχων Σάδιδον ἰδίῳ αὐτὸν σιδήρῳ διεχρήσατο, δι' ὑπονοίας αὐτὸν ἐσχηκῶς, καὶ τῆς ψυχῆς, αὐτόχειρ τοῦ παιδὸς γενόμενος, ἐστέρησεν. Ὡσαύτως καὶ θυγατρὸς ἰδίας τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ὡς πάντας ἐκπεπλήχθαι θεοὺς τὴν Κρόνου γνώμην. (19) Χρόνου δὲ προϊόντος Οὐρανὸς ἐν τυγχάνων, θυγατέρα αὐτοῦ παρθένον Ἀστάρτην μεθ' ἐτέρων ἀδελφῶν αὐτῆς δύο, Ῥέας καὶ Διώνης, δόλῳ τὸν Κρόνον ἀνελεῖν ὑποπέμπει· ἃς καὶ ἐλὼν ὁ Κρόνος κουριδίας γαμετὰς ἀδελφὰς οὔσας ἐποίησατο. Γνοὺς δὲ Οὐρανὸς ἐπιστρατεύει κατὰ τοῦ Κρόνου Εἰμαρμένην καὶ Ὠραν μεθ' ἐτέρων συμμάχων, καὶ ταύτας ἐξοικειωσάμενος ὁ Κρόνος παρ' ἑαυτῷ κατέσχευεν. Ἔτι δὲ, φησὶν, ἐπενόησε θεὸς Οὐρανὸς Βαιτύλια, λίθους ἐμπύχους μηχανησάμενος. (20) Κρόνῳ δὲ ἐγένοντο ἀπὸ Ἀστάρτης θυγατέρες ἐπτὰ Τιτανίδες ἢ Ἀρτέμιδες. Καὶ πάλιν τῷ αὐτῷ γίνονται ἀπὸ Ῥέας παῖδες ἐπτὰ, ὧν ὁ νεώτατος ἅμα τῇ γενέσει ἀφιέρωθη καὶ ἀπὸ Διώνης θήλειαι, καὶ ἀπὸ Ἀστάρτης πάλιν ἄρρενες δύο, Πόθος καὶ Ἔρως. Ὁ δὲ Δαγῶν, ἐπειδὴ εὔρε σῖτον καὶ ἄροτρον, ἐκλήθη Ζεὺς Ἀρότριος. Συδύκῳ δὲ, τῷ λεγομένῳ δικαίῳ, μία τῶν Τιτανίδων συνελθοῦσα γεννᾷ τὸν Ἀσκληπιόν. (21) Ἐγεννήθησαν δὲ καὶ ἐν Περαιᾷ Κρόνῳ τρεῖς παῖδες, Κρόνος

ὁμώνυμος τῷ πατρὶ, καὶ Ζεὺς Βῆλος καὶ Ἀπόλλων. Κατὰ τούτους γίνονται Πόντος καὶ Τυφὼν καὶ Νηρεὺς, πατὴρ Πόντου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου γίνεται Σιδῶν, ἡ καθ' ὑπερβολὴν εὐφωνίας πρώτη ὕμνον ᾠδῆς εὖρε, καὶ Ποσειδῶν. (22) Τῷ δὲ Δημαροῦντι γίνεται Μελκάθρος, ὁ καὶ Ἡρακλῆς. Εἶτα πάλιν Οὐρανὸς πολεμεῖ Πόντῳ, καὶ ἀποστὰς Δημαροῦντι προστίθεται· ἔπεισέ τε Πόντῳ ὁ Δημαροῦς, τροποῦται τε αὐτὸν ὁ Πόντος. Ὁ δὲ Δημαροῦς φυγῆς θυσίαν ἠΰξατο. Ἔτει δὲ τριακοστῷ δευτέρῳ τῆς ἑαυτοῦ κρατήσεως καὶ βασιλείας, ὁ Ἥλος, τοῦτ' ἐστὶν ὁ Κρόνος, Οὐρανὸν τὸν πατέρα λοχήσας ἐν τόπῳ τινὶ μεσογείῳ, καὶ λαβὼν ὑποχείριον, ἐκτέμνει αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα, σύνεγγυς πηγῶν τε καὶ ποταμῶν. ^[195]

- 2 (200) Ἐνθα ἀφιέρωθη Οὐρανὸς, καὶ ἀπηρτίσθη αὐτοῦ τὸ πνεῦμα καὶ ἀπέσταξεν αὐτοῦ τὸ αἷμα τῶν αἰδοίων εἰς τὰς πηγὰς καὶ τῶν ποταμῶν τὰ ὕδατα, καὶ μέχρι τούτου δείκνυται τὸ χωρίον.» Τοσαῦτα μὲν δὴ τὰ τοῦ Κρόνου καὶ τοιαυτὰ γε τὰ σεμνὰ τοῦ παρ' Ἑλλήσι βοωμένου βίου τῶν ἐπὶ Κρόνου, οὓς καὶ φασὶ γεγονέναι πρῶτον χρύσεόν τε γένος μερόπων ἀνθρώπων, τῆς μακαριζομένης ἐκείνης τῶν παλαιῶν εὐδαιμονίας. Πάλιν ὁ συγγραφεὺς τούτοις ἐπιφέρει μεθ' ἕτερα λέγων· «Ἀστάρτη δὲ ἡ μεγίστη καὶ Ζεὺς Δημαροῦ καὶ Ἄδωδος βασιλεὺς θεῶν ἐβασίλευον τῆς χώρας Κρόνου γνῶμη. Ἡ δὲ Ἀστάρτη ἐπέθηκε τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ βασιλείας παράσημον κεφαλὴν ταύρου· περινοστοῦσα δὲ τὴν οἰκουμένην εὗρεν ἀεροπετὴ ἀστέρα, ὃν καὶ ἀνελομένη ἐν Τύρῳ τῇ ἁγίᾳ νήσῳ ἀφιέρωσε. Τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι. Καὶ ὁ Κρόνος δὲ περιὼν τὴν οἰκουμένην Ἀθηνᾶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ δίδωσι τῆς Ἀττικῆς τὴν βασιλείαν. Λοιμοῦ δὲ γενομένου καὶ φθορᾶς, τὸν ἑαυτοῦ μονογενῆ υἱὸν Κρόνος Οὐρανῷ τῷ πατρὶ ὀλοκαρποῖ, καὶ τὰ αἰδοῖα περιτέμνεται, ταῦτ' οὖν ποιῆσαι καὶ τοὺς ἄμ' αὐτῷ συμμάχους καταναγκάσας. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕτερον αὐτοῦ παῖδα ἀπὸ Ῥέας ὀνομαζόμενον Μοῦθ ἀποθανόντα ἀφιεροῖ. Θάνατον δὲ τοῦτον καὶ Πλούτωνα Φοίνικες ὀνομάζουσι. (25) Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν τῇ θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ, δίδωσι, Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι καὶ Καβείροις Ἀγρόταις τε καὶ Ἀλιεῦσιν, οἱ καὶ τὰ τοῦ Πόντου λείψανα εἰς τὴν Βηρυτὸν ἀφιέρωσαν. Πρὸ δὲ τούτων θεὸς Τάαυτος μιμησάμενος τὸν οὐρανὸν τῶν θεῶν ὄψεις, Κρόνου τε καὶ Δαγῶνος καὶ τῶν λοιπῶν, διετύπωσε τοὺς ἱεροὺς στοιχείων χαρακτῆρας. (26) Ἐπενόησε δὲ καὶ τῷ Κρόνῳ παράσημα βασιλείας, ὄμματα τέσσαρα ἐκ τῶν ἐμπροσθίων καὶ ὀπισθίων μερῶν, δύο δὲ ἡσυχῇ μύοντα, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων πτερὰ τέσσαρα, δύο μὲν ὡς ἱπτάμενα, δύο δὲ ὡς ὑφειμένα. Τὸ δὲ σύμβολον ἦν, ἐπειδὴ Κρόνος κοιμώμενος ἔβλεπε καὶ ἐγρηγορῶς ἐκοιμᾶτο· καὶ ἐπὶ τῶν πτερῶν ὁμοίως, ὅτι ἀναπαυόμενος ἵπτατο καὶ ἱπτάμενος ἀνεπαύετο. Τοῖς δὲ λοιποῖς θεοῖς δύο ἐκάστω πτερώματα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὡς ὅτι δὴ συνίπταντο τῷ Κρόνῳ. Καὶ αὐτῷ δὲ πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πτερὰ δύο· ἐν ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικωτάτου νοῦ, καὶ ἐν ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως. (27) Ἐλθὼν δὲ ὁ Κρόνος εἰς νότου χώραν, ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ἔδωκε θεῷ Τααύτῳ, ὅπως βασιλείον αὐτῷ γένηται. Ταῦτα δὲ, φησὶ, πρῶτοι πάντων ὑπομνηματίσαντες οἱ ἐπτὰ Σιδεὶ καὶ Κάβειροι, καὶ ὁ ἴδιος αὐτῶν ἀδελφὸς Ἀσκληπιὸς, ὡς αὐτοῖς ἐνετείλατο θεὸς Τάαυτος. ^[245]

- 2 (250) Ταῦτα πάντα ὁ Θαβίων, ὃς πάμπρωτος τῶν ἀπ' αἰῶνος γεγονότων Φοινίκων ἱεροφάντης ἀλληγορήσας, τοῖς τε φυσικοῖς καὶ κοσμικοῖς πάθεσιν ἀναμίξας, παρέδωκε τοῖς ὀργεῶσι καὶ τελετῶν κατάρχουσι προφήταις· οἱ δὲ τὸν τύφον αὖξιν ἐκ παντὸς ἐπινοοῦντες, τοῖς αὐτῶν διαδόχοις παρέδωκαν καὶ τοῖς ἐπεισάκτοις· ὧν εἷς ἦν καὶ Εἰσίριος (1), τῶν τριῶν γραμμάτων εὐρετῆς, ἀδελφὸς Χνᾶ τοῦ [πρώτου] μετονομασθέντος Φοίνικος.» Εἴθ' ἐξῆς αὐθις ἐπιλέγει· «Οἱ δὲ Ἕλληνες, εὐφυῖα πάντας ὑπερβαλλόμενοι, τὰ μὲν πρῶτα πλεῖστα ἐξιδιώσαντο, εἶτα καὶ τοῖς προκοσμήμασι ποικίλως ἐξετραγώδησαν, ταῖς τε τῶν μύθων ἡδοναῖς θέλγειν ἐπινοοῦντες παντοίως ἐποικίλλον. Ἐνθεν Ἡσίοδος οἱ τε κυκλικοὶ περιηχημένοι θεογονίας καὶ γιγαντομαχίας καὶ Τιτανομαχίας ἔπλασαν ἰδίας καὶ ἐκτομὰς, οἷς συμπεριφερόμενοι ἐξενίκησαν

τὴν ἀλήθειαν. Σύντροφοι δὲ τοῖς ἐκείνων πλάσμασιν αἱ ἀκοαὶ ἡμῶν γενόμεναι, καὶ προληφθεῖσαι πολλοῖς αἰῶσιν, ὡς παρακαταθήκην φυλάσσουσιν, ἣν παρεδέξαντο μυθοποιίαν, καθάπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, ἥτις συνεργηθεῖσα χρόνῳ δυσεξίτητον τὴν κατοχὴν αὐτοῖς εἵργασται, ὥστε τὴν μὲν ἀλήθειαν δοκεῖν λῆρον, τὸ δὲ τῆς ἀφηγήσεως νόθον, ἀλήθειαν.» Ταῦτα ἀπὸ τῆς Σαγχουνιάθωνος προκείσθω γραφῆς, ἐρμηνευθείσης μὲν ἀπὸ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου, δοκιμασθείσης δὲ ὡς ἀληθοῦς ὑπὸ τῆς Πορφυρίου τοῦ φιλοσόφου μαρτυρίας. Porphyrius De abstin. ^[275]

- ³ Π, 56: Φοίνικες δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς ἢ πολέμων ἢ αὐχμῶν ἢ λοιμῶν ἔθουν τῶν φιλάτων τινὰ ἐπιψηφίζοντες Κρόνῳ. Καὶ πλήρης γε ἡ Φοινικικὴ ἱστορία τῶν θυσάντων, ἣν Σαγχουνιάθων μὲν τῇ Φοινίκων γλώττῃ συνέγραψε, Φίλων δὲ ὁ Βύβλιος εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν δι' ὅκτῳ βιβλίων ἡρμήνευσεν. Eusebius Pr. ^[5]
- ⁴ Ev. IV, 16: Ἐκ δὲ τοῦ πρώτου συγγράμματος τῆς Φίλωνος Φοινικικῆς ἱστορίας παραθήσομαι ταῦτα: «Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς τῶν κινδύνων ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἡγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεων ἢ ἔθνους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι λύτρον τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι· κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς. Κρόνος τοίνυν, ὃν οἱ Φοίνικες Ἦλ προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα καθιερωθεὶς, ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωβρὲτ λεγομένης υἱὸν ἔχων μονογενῆ, ὃν διὰ τοῦτο Ἰεοῦδ ἐκάλουν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι, κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατειληφόντων τὴν χώραν, βασιλικῶ κοσμήσας σχήματι τὸν υἱὸν βωμόν τε κατασκευασάμενος κατέθυσεν.» Euseb. ^[15]
- ⁵ Pr. Ev. I, 10: Ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἰουδαίων συγγράμματι ἔτι καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Κρόνου γράφει: «Τάαυτος, ὃν Αἰγύπτιοι Θῶθ προσαγορεύουσι, σοφία διενεγκὼν παρὰ τοῖς Φοίνιξι, πρῶτος τὰ κατὰ τὴν θεοσέβειαν ἐκ τῆς τῶν χυδαίων ἀπειρίας εἰς ἐπιστημονικὴν ἐμπειρίαν διέταξεν. Ὡς μετὰ γενεὰς πλείους θεὸς Σουρμουβηλὸς Θουρῶ τε, ἡ μετονομασθεῖσα Χούσαρθις, ἀκολουθήσαντες, κεκρυμμένην τοῦ Τααύτου καὶ ἀλληγορίαις ἐπεσκιασμένην τὴν θεολογίαν ἐφώτισαν.» Καὶ μετὰ βραχεὰ φησὶν: «Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς τῶν κινδύνων ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἀγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεως ἢ ἔθνους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι, λύτρον τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι. Κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς.» «Κρόνος τοίνυν, ὃν οἱ Φοίνικες Ἦλον προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα καθιερωθεὶς ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωβρὲτ λεγομένης υἱὸν ἔχων μονογενῆ (ὃν διὰ τοῦτο Ἰεδοῦδ ἐκάλουν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι,) κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατειληφόντων τὴν χώραν, βασιλικῶ κοσμήσας σχήματι τὸν υἱὸν βωμόν τε κατασκευάσας ἄσμενος κατέθυσεν.» Origenes C. ^[25]
- ⁶ Celsus I, 15: Ἐκαταίου τοῦ ἱστορικοῦ φέρεται περὶ Ἰουδαίων βιβλίον, ἐν ᾧ προστίθεται μᾶλλον ὡς σοφῶ τῷ ἔθνει ἐπὶ τοσοῦτον ὡς καὶ Ἑρέννιον Φίλωνα ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων συγγράμματι πρῶτον μὲν ἀμφιβάλλειν, εἰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐστὶ τὸ σύγγραμμα, δεύτερον δὲ λέγειν, ὅτι, εἴπερ ἐστὶν αὐτοῦ, εἰκὸς αὐτὸν συνηρπᾶσθαι ὑπὸ τῆς παρὰ Ἰουδαίοις πιθανότητος καὶ συγκατατεθεῖσθαι αὐτῷ (αὐτῶν?) τῷ λόγῳ. E PHOENICICON LIBRO SECUNDO. ^[5]
- ⁷ Joh. Lydi De mens. ed. Hase: Οἱ δὲ [Φοίνι]κες κατὰ τ[ὸν τῆς] ὁμωνυμίας [τρόπον, εἴτε] [κατ']ὰ τινὰ ἀ[λληγορ]ίαν, ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχου[σιν, ὡς ἐκ τῆς] δευτέρας τῶν [Φο]ινικικῶν τοῦ Ἑρεννίου Φίλωνος [ἔστι λαβεῖν· καὶ βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν ἡ ἱστορία πα[ρα]δίδωσιν, [ὡς ἔμπρο]σθεν ἀφηγησάμην, κ[ατά] τε τὴν λιβύην καὶ Σικελίαν, [οἰκίσαι] [τε τοὺς τό]πους, καὶ [πόλ]ιν κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησὶ τ[ὴν τότε μὲν λεγ]ομένην Κρονίαν, νῦν δὲ Ἱερὰν πόλιν, ὡς

Ἰσίγον[ος περὶ Ἑλληνικῶν θεῶν, καὶ Πολέμων καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ παραδιδόασιν.
Steph. ^[10]

- ⁸ Byz.: Νίσιβις, πόλις ἐν τῇ Περσίᾳ τῇ πρὸς τῷ Τίγρητι ποταμῷ. Φίλων ἐν Φοινικικοῖς Νάσιβις φησι διὰ τοῦ α'. Οὐράνιος δὲ διὰ τοῦ ε Νέσιβις. Σημαίνει δὲ, ὡς φησι Φίλων, Νάσιβις τὰς στηλάς, ὡς δὲ οὐράνιος, Νέσιβις, φησί, σημαίνει τῇ Φοινίκων φωνῇ λίθοι συγκείμενοι καὶ συμφορητοί. (ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ. ^[5]

) Euseb.

- ⁹ P. E. I, 10: Ὁ δ' αὐτὸς πάλιν περὶ τῶν Φοινίκων στοιχείων ἐκ τῶν Σαγχουνιάθωνος μεταβαλὼν, θέα ὁποῖα φησι περὶ τῶν ἐρπυστικῶν καὶ ἰοβόλων θηρίων, ἃ δὴ χρῆσιν μὲν ἀγαθὴν ἀνθρώποις οὐδεμίαν συντελεῖ, φθορὰν δὲ καὶ λύμην, οἷς ἂν τὸν δυσαλθὴ καὶ χαλεπὸν ἰὸν ἐγχείμψειεν, ἀπεργάζεται. Γράφει δὲ καὶ ταῦτα πρὸς λέξιν ὧδε πως λέγων· «Τὴν μὲν οὖν τοῦ δράκοντος φύσιν καὶ τῶν ὄφρων αὐτὸς ἐξεθείασεν ὁ Τάαυτος, καὶ μετ' αὐτὸν αὐθις Φοινικὴς τε καὶ Αἰγύπτιοι πνευματικώτατον γὰρ τὸ ζῶον πάντων τῶν ἐρπετῶν, καὶ πυρῶδες ὑπ' αὐτοῦ παρεδόθη παρ' ὃ καὶ τάχος ἀνυπέρβλητον διὰ τοῦ πνεύματος παρίστησι, χωρὶς ποδῶν τε καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἔκτοσθεν, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῶα τὰς κινήσεις ποιεῖται· καὶ ποικίλων σχημάτων τύπους ἀποτελεῖ, καὶ κατὰ τὴν πορείαν ἐλικοειδεῖς ἔχει τὰς ὁρμὰς, ἐφ' ὃ βούλεται τάχος· καὶ πολυχρονιώτατον δέ ἐστιν, οὐ μόνον τε ἐκδυόμενον τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὐξήσιν ἐπιδέχεσθαι μείζονα πέφυκε· καὶ ἐπειδὴ τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσῃ, εἰς ἑαυτὸν ἀναλίσκεται, ὡς ἐν ταῖς ἱεραῖς ὁμοίως αὐτὸς ὁ Τάαυτος κατέταξε γραφαῖς. Διὸ καὶ ἐν ἱεροῖς τοῦτο τὸ ζῶον καὶ ἐν μυστηρίοις συμπαρείληπται. Εἴρηται δὲ ἡμῖν περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Ἑθωθίων (*) ὑπομνήμασιν ἐπιπλεῖον ἐν οἷς κατασκευάζεται, ὅτι ἀθάνατον εἶη, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναλύεται, ὥσπερ πρόκειται· οὐ γὰρ θνήσκει ἰδίῳ θανάτῳ, εἰ μὴ βίᾳ τινὶ πληγὴν τοῦτο τὸ ζῶον. Φοινικὴς δὲ αὐτὸ Ἀγαθὸν δαίμονα καλοῦσιν. Ὁμοίως καὶ Αἰγύπτιοι Κνήφ ἐπονομάζουσι· προστιθέασιν δὲ αὐτῷ ἱέρακος κεφαλὴν διὰ τὸ πρακτικὸν τοῦ ἱέρακος. Καὶ φησιν ὁ Ἐπήεις ἀλληγορῶν (ὁ ὀνομασθεὶς παρ' αὐτοῖς μέγιστος ἱεροφάντης καὶ ἱερογραμματεὺς ὃν μετέφρασεν Ἀρεῖος Ἡρακλεοπολίτης) κατὰ λέξιν οὕτως· «Τὸ πρῶτον ὃν θεϊότατον ὄφιν ἐστὶν ἱέρακος ἔχων μορφήν ἄγαν ἐπίχαρις· ὃς εἰ ἀναβλέψει, φωτὸς τὸ πᾶν ἐπλήρου ἐν τῇ πρωτογόνῳ χώρᾳ αὐτοῦ· εἰ δὲ καμμύσειε, σκότος ἐγίνετο. Ἐμφασιν διδοὺς ὁ Ἐπήεις, ὅτι καὶ διάπυρόν ἐστι διὰ τοῦ φάναι διηύγασε· φωτὸς γὰρ ἰδιὸν ἐστὶ τὸ διαυγᾶσαι.» Παρὰ Φοινίκων δὲ καὶ Φερεκύδης λαβὼν τὰς ἀφορμὰς ἐθεολόγησε περὶ τοῦ παρ' αὐτῷ λεγομένου Ὀφίονος Θεοῦ καὶ τῶν Ὀφιονιδῶν, περὶ ὧν αὐθις λέξομεν. Ἔτι μὴν οἱ Αἰγύπτιοι τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸν κόσμον γράφοντες, περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρῶπὸν χαράσσουσι, καὶ μέσα τεταμένον ὄφιν ἱερακόμορφον, καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν Θῆτα· τὸν μὲν κύκλον κόσμον μηνύοντες, τὸν δὲ μέσον ὄφιν συνεκτικὸν τούτου ἀγαθὸν δαίμονα σημαίνοντες. ^[45]
- ⁹ (50) Καὶ Ζωροάστρης δὲ ὁ μάγος ἐν τῇ Ἱερᾷ συναγωγῇ τῶν Περσικῶν φησὶ κατὰ λέξιν· «Ὁ δὲ θεός ἐστι κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος. Οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, ἄϊδιος, ἀγέννητος, ἀμερὴς, ἀνομοιότατος, ἡνίοχος παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόκητος, ἀγαθῶν ἀγαθώτατος, φρονίμων φρονιμώτατος· ἐστὶ δὲ καὶ πατὴρ εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτοδίδακτος, φυσικὸς, καὶ τέλειος, καὶ σοφὸς, καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος εὐρετής.» Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ Ὀσάνης φησὶ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ὀκτατεύχῳ. Πάντες δὲ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ταύτου λαβόντες, ἐφυσιολόγησαν, ὥσπερ πρόκειται. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα στοιχεῖα τὰ διὰ τῶν ὄφρων, ναοὺς κατασκευασάμενοι, ἐν αὐτοῖς ἀφιέρωσαν, καὶ τούτοις ἑορτὰς καὶ θυσίας ἐπετέλουν καὶ ὄργια,

θεοὺς τοὺς μεγίστους νομίζοντες καὶ ἀρχηγοὺς τῶν ὅλων.» Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὄψεων.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ. ^[65]

- ¹⁰ Suidas: Παλαίφατος, Ἀβυδηνὸς, ἱστορικός. Κυπριακὰ, Δηλιακὰ, Ἀττικὰ, Ἀραβικά. Γέγονε δὲ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνο· παιδικὰ δὲ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου, ὡς Φίλων ἐν τῷ εἰ' στοιχείῳ τοῦ Περί παραδόξου ἱστορίας βιβλίον α', καὶ Θεόδωρος ὁ Ἰλίου ἐν δευτέρῳ Τρωικῶν. ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΟΥΣ ΕΚΑΣΤΗ ΑΥΤΩΝ ΕΝΔΟΞΟΥΣ ΗΝΕΓΚΕ. ^[5]
- ¹¹ Steph. Byz.: Μεγάλη πόλις ... Ἔστι καὶ Ἰβηρίας Μεγάλη πόλις, ὡς Φίλων. Idem: Ἀγάθη, πόλις Λιγύων ἢ Κελτῶν.
- ¹² Σκύμνος δὲ Φωκαέων αὐτὴν φησιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Τιμοσθένης δὲ ἐν τῷ Σταδισμῷ Ἀγαθὴν Τύχην αὐτὴν φησιν. Εἰ δ' οὕτω λέγοιτο, καὶ ὀξύνοιτ' ἂν ὡς ἐπιθετικὸν, ὡς τὸ Ἑραῖον τεῖχος καὶ Ἑραῖον, καὶ Ἑρμαῖος λόφος καὶ Ἑρμαῖος. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη πόλις, ὡς Φίλων, Λιγυστίων, ἀπὸ λίμνης Λιγυστίας *. Τάχα δ' ἡ αὕτη ἐστὶ τῇ πρώτῃ, ὡς Εὐδοξος βαρύνεται δέ. Idem: Ἀρτέμις α, νῆσος Τυρρηνικὴ παρὰ τὴν Αἰθάλειαν νῆσον, ὡς Φίλων. ^[5]
- ¹³ Ἐγέστ α, πόλις Σικελίας, ἔνθα θερμὰ ὕδατα, ὡς Φίλων, ἀπὸ Ἐγέστου τοῦ Τρωός. Steph.
- ¹⁴ Byz.: Ἀνδανί α, πόλις Μεσσήνης ... Τὸ ἐθνικὸν Ἀνδανιεύς, ὡς Φίλων ἐν τῇ Περί πόλεων. Φαραῖ, πόλις Μεσσήνης ... Ἔστι δ' ἄλλη Κρήτης, ἄποικος τῆς ἐν Μεσσήνῃ, ὡς Φίλων. Ἀζανία ... μοῖρα τῆς Ἀρκαδίας ... Ἔστι καὶ Μασσαλίας (?) ἄλλη, ὡς Φίλων. Ἀνθει α, πόλις Πελοποννήσου, πλησίον Ἀργους, ὡς Φίλων. Λάμπη ... ἔστι καὶ τρίτῃ τῆς Ἀργολίδος, ὡς Φίλων. Βοῦρ α, πόλις Ἀχαΐας ... Ἐκ ταύτης ἦν Πυθέας, ζωγράφος, οὗ ἐστὶν ἔργον ὁ ἐν Περγὰμῳ ἐλέφας, ἀπὸ τοιχογραφίας ὦν, ὡς Φίλων. Ἀθηναῖ α, πόλεις κατὰ μὲν Ὠρον πέντε, κατὰ δὲ Φίλωνα ἕξ. Κῦνο ς, ἐπίγειον Ὀποῦντος, ὡς Φίλων καὶ Παιονίας. Idem: Ἀργουρ α, πόλις Θεσσαλίας, ἢ πρότερον Ἀργισσα. ^[15]
- ¹⁵ .. Τὸ ἐθνικὸν δὲ ἔδει Ἀργουραῖος, ὡς καὶ Φίλων. Μελίται α, πόλις Θετταλίας ... Θεόπομπος δὲ Μελίταιαν αὐτὴν φησιν ... Ἐφορος λ' «Οἱ δὲ τύραννοι τῶν Φερῶν καὶ Μελιταίῃς, φίλοι πρότερον ὑπάρχοντες.» Μελίται α. Φίλων οὕτω γράφει, τὰ αὐτὰ πράγματα τῇ εἰρημένῃ προσάπτων. Βουθό η, πόλις Ἰλλυρίας, ὡς Φίλων, διὰ τὸ Κάδμον ἐπὶ ζεύγους βοῶν ὀχούμενον ταχέως ἀνύσαι τὴν ἐς Ἰλλυριοὺς ὁδόν. Δυρράχιο ν, πόλις Ἰλλυρικὴ, Ἐπίδαμνος κληθεῖσα ἀπὸ Ἐπιδάμνου. Τούτου θυγάτηρ Μελισσα, ἥς καὶ Ποσειδῶνος Δυρράχιος ἄφ' ἥς ἐστὶν ἐν Ἐπιδάμνῳ τόπος Μελισσώνιος, ἔνθα Ποσειδῶν αὐτῇ συνῆλθεν. «Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζονικὸν [κόλπον] Λίσσος ἐστὶ πόλις καὶ Ἀκρόλίσσος καὶ Ἐπίδαμνος Κερκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον ὁμωνύμως τῇ χερρονήσῳ πρότερον λεγομένη, ἐφ' ἥς ἵδρυται,» ὡς Φίλων (Στράβων?). Eustath. ^[15]
- ^{15a} ad Dionys. 752: Ὅτι Φρουροὶ Σκυθικὸν ἔθνος βαρυτόνως, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ φρουροί, ὅπερ ὀξυνόμενον δηλοῖ τοὺς φύλακας. Τινὲς δὲ Φρυνοὶ γράφουσιν ὁμωνύμως τῷ ζῳφ' φρυνοὶ γὰρ, καθὰ καὶ ὁ Φίλων γράφει, οἱ βάτραχοι. Stephan. ^[5]
- ¹⁶ Byz.: Βόσπορος, πόλις Πόντου κατὰ τὸν Κιμμέριον κόλπον, ὡς Φίλων. Ἀμισός ... [τὸ ἐθνικὸν] Ἀμισιῶν λέγεται καὶ Ἀμισίος, ὡς Φίλων ἐν τῷ Περί πόλεων. Τίος ς, πόλις Παφλαγονίας τοῦ Πόντου, ἀπὸ Τίου ἱερέως, τὸ γένος Μιλησίου, ὡς Φίλων. Μυοῦ ς, πόλις Ἰωνίας, ὡς Φίλων. Ἀντισσ α, πόλις Λέσβου ... ἄφ' ἥς Τέρπανδρος ὁ Ἀντισσαῖος, διασημώτατος κιθαρωδὸς, ἀπὸ Ἀντίσσης τῆς Μάκαρος θυγατρὸς ἐν τοῖς Φίλωνος. Ἔστι καὶ νῆσος μία τῶν Κυκλάδων (?), καὶ τρίτῃ Ἰνδικῇ, ἣν ἀναγράφει Φίλων καὶ Δημοδάμας ὁ Μιλήσιος. Ἀλικαρνασσὸ ς, πόλις Καρίας ... Ἐκαλεῖτο δὲ Ἰσθμὸς καὶ Ζεφύριον, ὡς Φίλων, καὶ Ζεφυρία. Τελμισσὸ ς, πόλις Καρίας, ὡς δὲ Φίλων καὶ Στράβων, Λυκίας· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρων ὄριον μετὰ Δαίδαλα. Ὀλβί α, πόλις ... Παμφυλίας, ὡς Φίλων. Αἴγειρ α.... Φίλων δὲ φησὶ Κιλικίας πόλιν εἶναι Αἴγειραν. Steph. ^[20]

¹⁷ Β.: Λαοδίκει α , Πόλις τῆς Συρίας, ἡ πρότερον Λευκή ἀκτὴ λεγομένη καὶ πρὸ τούτου Ῥάμιθα. Κεραυνωθεὶς γάρ τις ἐν αὐτῇ ποιμὴν ἔλεγε Ῥαμάνθας, τουτέστιν ἄφ' ὕψους ὁ θεός· ῥάμαν γὰρ τὸ ὕψος, ἄθας δὲ ὁ θεός. Οὕτω Φίλων. Γέρας α , πόλις τῆς Κοίλης Συρίας, τῆς τεσσαρεσκαίδεκαπόλεως. Ἐξ αὐτῆς Ἀρίστων ῥήτωρ ἄστεϊος, ὡς Φίλων, καὶ Κήρυκος σοφιστῆς καὶ Πλάτων νομικὸς ῥήτωρ, πᾶσαν παιδευσιν ὡς μίαν ἀποστοματίζων καὶ ἐν συνηγορίαις καὶ παρεδρευταῖς καὶ θρόνοις τὴν ὀρθότητα τῶν νόμων ἐπιτηδεύων. Ἐλαία ... Ἔστι καὶ πόλις Φοινίκης Ἐλαία μεταξὺ Τύρου καὶ Σιδῶνος, ὡς Φίλων. Ἰόπ η , πόλις Φοινίκης, πλησίον Ἰαμνίας, ὡς Φίλων, ὡς δὲ Διονύσιος, Παλαιστίνης. Μαρσύ α , πόλις Φοινίκης, ὡς Ἀλέξανδρος καὶ Φίλων. Βαβυλῶ ν , Περσικὴ πόλις, μητρόπολις, Σελευκία καλουμένη, κτίσμα Βαβυλῶνος, ἀνδρὸς σοφοῦ, παιδὸς Βήλου σοφωτάτου, οὐχ ὡς Ἡρόδοτος, ὑπὸ Σεμιράμιδος ταύτης γὰρ ἀρχαιότερα ἔτεσι χιλίοις δύο, ὡς Ἐρέννιος. Idem: Ἀσπας, πόλις Λιβύης, ὡς Φίλων. ^[20]

t18a-b ΣΕΡΗΝΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗ. Etym.

^{18a} Μ.: Βουκεραῖ ς , κρήνη ἐν Πλαταιαῖς, ἥτις ὠνόμασται. Πόλυβος ἐξ Ἀργους ἐπέκτισε Πλαταιὰς μετὰ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν, βοὸς αὐτῷ ἡγουμένης κατὰ χρησμόν, ὡς ποτε Κάδμω· ἦν ἐκεῖσε κατακλιθεῖσαν τῷ κέρατι πατάξαι τὴν γῆν, καὶ κρήνην ἀναφανῆναι, ἦν ἀπὸ τοῦ κέρατος τοῦ βοὸς Βουκεραΐδα καλεῖσθαι. Οὕτω Θέων ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι τοῦ α' Αἰτίου (Αἰτίων?) Καλλιμάχου. Οὕτω καὶ Σερίνος (l. Σερήνος) ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Φίλωνος περιπόλων (l. Περὶ πόλεων). Πολύιδος (ὃς Πολυίδου?) λέγει τὸ χρησμόν. Idem: Ἀρσινό η , πόλις ἐν Συρίᾳ ἐπὶ βουνῷ κειμένη· ἐπὶ δὲ τοῦ βουνοῦ πηγὰς ἐξερεύγεται πλείονας, καὶ ποταμοὺς γίνεσθαι μεγάλους, ἄφ' ὧν ἡ πόλις ὠνόμασται· ἄρσαι γὰρ τὸ ποτίσαι· ἄφ' οὗ καὶ ἄρσιν ὁ τὴν γυναικα ποτίζων τῇ σπορᾷ. ^[5]

^{18b} Οὕτω Σερίνος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Φίλωνος. Ἀρσινόη ... τρίτη, πόλις Συρίας ἐν Αὐλῶνι· ἡ περίμετρος αὐτῆς στάδια ὀκτακισχίλια (!). ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΤΗΣΕΩΣ.

^{19a} Schol. Oribasii: Οἱ περὶ Διονύσιον τὸν κυρτό ν] Ὁ Φίλων ἐν τῷ θ' Περὶ βιβλιοθήκης κτήσεως καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ ε' Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν ἱατρῶν καὶ ὁ Σωρανὸς ἐν ταῖς τῶν ἱατρῶν διαδοχαῖς ὅτι καὶ ὀξύτόνως λέγεται, κυρτὸς ὡς φοξός, διὰ σωματικὴν ἀσθένειαν, βαρυτόνως δὲ, ὡς ἵππος, πύργος, ἐπεὶ ἐκ μεσογείου πόλεως τῆς Αἰγύπτου λεγομένης Κύρτου ὑπῆρχεν, ἢ, ὡς φασί τινες, διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι τοὺς ἀντιλέγοντας ὑπ' αὐτοῦ ὥσπερ τοὺς ἰχθυὺς ὑπὸ τῶν ἀλιευτικῶν κύρτων. Stephan. ^[10]

^{19b} Byz.: Κύρτο ς , πόλις Αἰγύπτου ἐν τῇ μεσογείῳ. Ἐκ ταύτης Διονύσιος ἦν διάσημος ἱατρὸς ἀπὸ τῆς πατρίδος, οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος Κυρτὸς ὀνομαζόμενος, οὗ μέμνηται Ἐρέννιος Φίλων ἐν τῷ Περὶ ἱατρικῶν. Ὁ τόνος τοῦ μὲν ἐθνικοῦ ὀξὺς ὁμόφωνος τῷ πάθει, τοῦ δὲ κυρίου τῆς πόλεως βαρὺς, ὡς τὸ Πόντος καὶ κόντος. St. ^[5]

²⁰ Β. ν. Δυρράχιον: Ἐρέννιος Φίλων ἐν τοῖς Ἱατρικοῖς Δυρραχηνὸν ἀναγράφει Φιλωνίδην οὕτως· «Ἀσκληπιάδης ἀκουστὰς ἔσχε Τίτον Αὐφίδιον Σικελὸν καὶ Φιλωνίδην Δυρραχηνὸν καὶ Νίκωνα Ἀκραγαντῖνον.» Καὶ πάλιν· «Φιλωνίδης δὲ ὁ Δυρραχηνὸς ἤκουσε μὲν Ἀσκληπιάδου, ἱατρεύσας δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἐνδόξως συνετάξατο βιβλία με'.» ^[5]